

Aanvaarding van de sterfelijkheid: deel 2

Wanneer we op leeftijd aan het komen zijn, worden soms alle registers opengetrokken om de dood, die haar schaduw vooruit werpt, te maskeren. Als we in de spiegel kijken willen we niet geconfronteerd worden met het naderende einde. Door middel van botox en andere schoonheidsbevorderende ingrepen, slagen we er in onszelf voor de gek te houden om er na een aantal jaren achter te komen dat de dood toch de baas is over het leven.

De facelift, die sommigen van ons zichzelf aandoen, is een van de treffendste uitingen van het voor zich uit willen schuiven van ouderdom en vergankelijkheid. De confrontatie met de dood en de eindigheid van het leven worden niet aangegaan. De zucht naar de onsterfelijkheid overheerst.

Denkend over het leven en de dood, denkend over de eindigheid van het leven, denkend over leven doorgeven, moet ik altijd denken aan de aardappel. De boer poot zijn aardappelen in april van elk jaar. De moederaardappel wordt ter aarde gelegd, er wordt aarde over gedaan en hij wordt tot september met rust gelaten. Als je de aardappelplant, het is inmiddels een volwaardige plant geworden, dan uit de grond trekt, zie je dat er aan de plant tien á twaalf aardappelen zitten. De moederaardappel heeft niet alleen het leven geschonken aan tien á twaalf kinderaardappelen. Ze heeft in een periode van zes maanden de kinderen tevens grootgebracht. Ze kunnen zelf al als moederaardappel fungeren. Voorwaar, een fantastische prestatie. Als je vervolgens op zoek gaat naar de moederaardappel, zo weet ik uit eigen ervaring, dan tref je in het midden van de aardappelplant een verrotte, uitgemergelde, verteerde, bijna vergane, dode aardappel aan. Haar kinderen hebben haar helemaal leeggegeten. Zij zijn volwassen geworden ten koste van hun moeder. De moederaardappel heeft in haar korte bestaan al haar kracht en energie gegeven aan het groot brengen van de kinderen. Ze heeft uiteindelijk letterlijk haar leven gegeven om nieuw leven door te geven. Het is niet in haar opgekomen om naast haar kinderen verder te blijven leven. Ze heeft zich gegeven voor ander leven. Haar leven stond in dienst van ander leven.

Op de televisie zag ik eens een programma over een volk dat in het binnenland van een achtergebleven land leefde, ver van ons vandaan. Het was de bedoeling van de programmamakers om de levenswijze van deze stam in beeld te brengen. Eigen aan deze mensen was dat ze geen vaste woonplaats hadden, maar door het woud trokken, steeds op zoek naar voedsel. Het was hun manier van (over)leven. Voor de oude van dagen van deze stam wordt het trekken van de ene plaats naar de andere op een gegeven moment heel lastig. Ze kunnen niet meer mee. Ze gaan tegen een grote boom zitten en wachten op de dood terwijl de stam verder trekt. Een mooie, natuurlijke dood.

Krakkemikkig oud worden is de harde consequentie van het niet willen accepteren van de relativiteit van het leven. Het is de tol die we betalen voor het niet onder ogen willen zien van die harde werkelijkheid. Oud, versleten, uitgeleefd en uitgewoond is de resultante van een leven lang ontkennen van de dood. Kermend, strompelend en smachtend gaan we naar de eindstreep. Hoestend, proestend en kruggend brengen we de laatste dagen door. Ontdaan van elke vorm van waardigheid, parasiterend en overgeleverd aan de omgeving, slijten we onze laatste dagen. De oude mens zal en moet blijven leven. Ten koste van bijna elke prijs, moet het leven gerekt worden. Het lijkt wel op een allerlaatste krachtsinspanning om de oneindigheid van het leven te willen bewijzen.

Krakkemikkig oud worden is heel kostbaar, onvoorstelbaar kostbaar. Ik moet dan altijd denken aan een discussie, die zich tien jaar geleden voordeed in de medische wereld, over zeer dure couveuses voor te vroeg geboren kinderen. Met die dure couveuses konden te vroeg geboren kinderen in leven gehouden worden, die anders dood zouden gaan. Omdat de couveuses zo duur waren, werden er slechts enkele door de zorgverzekeraars ingekocht. Dit heeft ongetwijfeld tot gevolg gehad dat een aantal te vroeg geboren kinderen alsnog overleden zijn, terwijl ze gered hadden kunnen worden als er voldoende couveuses geweest waren.

Stel eens, zo dacht ik, dat een 98 jarige, krakkemikkige opa, die als een kasplantje verzorgd moet worden, een kleinkind krijgt dat vele weken te vroeg wordt geboren en zonder de dure couveuse niet in leven kan worden gehouden. En stel eens dat het geld dat uitgespaard wordt als die opa op dat moment afscheid van het leven zou nemen, aangewend zou worden voor de aanschaf van een leven reddende couveuse voor zijn kleinkind, wat zou die opa dan doen? Dat deze discussie in de maatschappij niet gevoerd wordt, dat ergert mij.

Je tijdig open stellen voor het gegeven dat de dood ons altijd op de hielen zit, geeft rust en ontspanning die hard nodig zijn als het moment daar is. Als je je nog op je sterfbed moet verzoenen met de dood, dan leidt dat, lijkt me, tot een ware doodstrijd. Berustend sterven zou toch wel iets kunnen zijn dat rustgevend uitwerkt.

Als je stelt dat de mens vasthoudend aan het leven hecht, hoe moet je dan begrijpen dat er mensen zijn die zodanig ongezond leven dat ze weten dat ze elke dag bezig zijn de dood moedwillig dichterbij te halen. Blijkbaar is de verslaving aan datgene waaraan men zich gehecht heeft, sterker dan de angst voor de dood.

Henk Geene

0